

Lektionsplan
Helt, skurk eller offer?

I AM QUEEN MARY

Monument(ale) udfordringer eller ej?

Færdigheder og formål

Denne lektionsplan lægger op til, at eleverne skal arbejde historisk analytisk og perspektivskiftende med statuen I am Queen Mary i København. Eleverne bliver bekendte med de forskellige opfattelser, der er af statuen samt følsomme og omstridte spørgsmål der knytter sig til statuens historie og referencer. Eleverne kommer også til at beskæftige sig med, hvorfor nogle historiske emner er mere følsomme og omdiskuterede end andre. Materialet indeholder relevant baggrundsviden og kildematerialer, som danner afsæt for undervisningsaktiviteten.

Klassetrin: Indskoling og mellemtrin

Varighed: 1 lektion (45-60 min.) (ekskl. forberedelser)

Overordnede nøgle spørgsmål:

1. Var Mary Thomas en helt, skurk eller offer?
2. Hvordan diskuterer og accepterer vi forskellige perspektiver på historiske personer repræsenteret i nutiden?

Læringsmål for arbejdet med baggrundsmateriale og aktiviteten:

Eleverne:

- Udvikler kendskab til I am Queen Mary statuen, dens baggrund og nutidskontekst samt historiske referencer.
- Udvikler analytiske og kritisk-granskende færdigheder.
- Forstår at forskellige perspektiver kan komme til udtryk ifm. følsomme og omstridte emner samt formår at undersøge årsagerne hertil.
- Diskuterer kulturel diversitet og multiperspektivitet.
- Forholder sig til historien om I Am Queen Mary statuen, både i nutids- og fortidsperspektiv.

Didaktiske anbefalinger:

Arbejdet med I am Queen Mary statuen kan knyttes sammen med andre undervisningsforløb om slaveriet og dets konsekvenser. Eleverne bør inden aktiviteten blive bekendt med Mary Thomas og slaveriet i Dansk Vestindien via materialer i Baggrundsinformation (side 6-7).

Følgende elevmaterialer indgår i Baggrundsinformation. I tilrettelægger selv arbejdet hermed.

- Elevmateriale 1: I am Queen Mary statuen og Fireburn-oprøret i 1878, en historisk oversigt (s. 6-7)
- Elevmateriale 2: I am Queen Mary statuen og Fireburn-oprøret i 1878, yderligere viden og diskussion af historiske kilder (s. 7-9)
- Elevmateriale 3: I am Queen Mary statuen og Fireburn-oprøret i 1878, et kig på forskellige statuer (s. 9-13)

Selve aktiviteten trin-for-trin

Til denne lektion skal bruges:

- Papirark (A5)
- Kuglepenne/blyanter til at skrive med

Forberedelser af aktiviteten (lærer):

1. Tænk på et omstridt eller kontroversielt spørgsmål, som kan sætte eleverne i gang med at reflektere i relation til historien om I am Queen Mary. Spørgsmål kan f.eks. være:
 - Det viser sig, at Mary Thomas som mor mishandlede sine egne børn. Skal vi så stadig mindes hende i dag?
 - Det viser sig også, at Mary Thomas ikke selv var slave. Kan hun så være et symbol for frigørelsen af slaver?
 - Med afsæt i Baggrundsinformation hvad er Mary Thomas symbol på Hvad er Mary Thomas symbol på – hvis du skal sige det?"
2. Vælg et spørgsmål, som du mener vil give anledning til flere elevperspektiver. Meningen er, at de selv oplever, at visse spørgsmål og emner kan være svære at opnå enighed om, have fælles perspektiver på.
3. På et par af papirarkene noterer du de par af papirarkene noterer du forskellige svar på det spørgsmål, du har valgt, helst nogle svar du tror, eleverne ikke selv vil komme med. Korte svar på 2-3 sætninger max.

Fremgangsmåde (med eleverne):

1. Arrangér stolene i en stor cirkel i lokalet. Bed eleverne tage plads.
3. Del et ark rent papir ud til hver elev (og de skal bruge skriveredskab).
2. Stil det spørgsmål, du har valgt i forberedelsen og bed eleverne om at skrive deres egne svar hertil på papiret på stolen. De må gerne referere til baggrundsviden.
 - Eleverne må ikke dele deres svar med nogen. Svaret skal max fylde 2-3 sætninger – evt. stikord eller tegninger.
3. Bland alle papirarkene og placer dem med forsiden nedad på gulvet midt i rummet.
 - Tilføj også de papirer du forberedte tidligere med dine svar på spørgsmålet.
4. Hver elev vælger nu et papirark fra gulvet og læser stille for sig selv.
5. Bed en frivillig i klassen om at rejse sig og finde en plads i rummet, hvor vedkommende kan læse svaret på papiret højt for de andre.
6. De øvrige elever tjekker svaret på deres papir, og hvis svaret er præcist det samme, som er læst op, stiller de sig ved siden af ham/hende, som lige har læst højt for klassen.
7. En anden frivillig læser efterfølgende sit svar højt og vælger en plads:
 - Hvis svaret minder om det første oplæste svar, skal eleven stille sig tæt på den første elev som læste op. Hvis ikke det minder om det første oplæste svar, skal eleven stille sig langt fra den første elev, som læste op.
 - Jo mere svarene minder om hinanden, desto nærmere skal eleverne placere sig.
 - Jo mindre svarene minder om hinanden, desto længere fra hinanden skal eleverne placere sig.

8. Gentag processen indtil alle eleverne har rejst sig og står forskellige steder i lokalet.
9. Diskutér de forskellige perspektiver i svarene (som elevernes fordeling i lokalet repræsenterer) ud fra følgende spørgsmål:
 - Hvordan viser de forskellige svar, at emnet er omstridt eller følsomt?
 - Er der forskelle mellem fortidens forhold og nutidens? Hvis ja, hvilke? Og afspejler dette sig i elevernes placering i lokalet?
 - Er der tegn på (kulturelle) forskelligheder af nogen art? Hvis ja, hvilke?
 - Hvilken viden har eleverne fået om Mary Thomas, om slaveriet, om den historiske kontekst for det vestindiske slaveri og I am Queen Mary? Har elevernes viden betydning for hvordan de placerer sig i lokalet?
 - Hvis aktiviteten skulle gentages, ville nogle af eleverne så overveje at ændre deres svar?
10. Afslut med en evaluering ved hjælp af Feedback-træet (nedenfor).

Evaluering af aktiviteten:

Brug Feedback-træet – som vist på fotoet nedenfor.

Udover at give feedback på aktiviteten er det vigtigt at give eleverne et par minutter til at byde ind med, hvad de gerne vil lære mere om. Feedback-træet er en simpel aktivitet, der gør det muligt for eleverne at reflektere over deres læringsudbytte.

Billede 1.

Feedback træ, før og efter.

Reference: Aktiviteterne har fundet inspiration i "Teaching Controversial Issues", European Council 2015, s. 66-67. (Teaching controversial issues (coe.int))

Varighed: 10 minutter.

Det skal du bruge:

- Et stort stykke papir (eller tavlen).
- Post-its i tre forskellige farver (f.eks. orange, grøn og gul).

Forberedelse:

- Tegn omridset af et træ med mange grene på et stort stykke papir eller på tavlen (se billede).
- Forklar eleverne, at de tre post-its farver repræsenterer kategorier, der kan evalueres i:
 - Orange = "Dette har jeg helt sikkert lært, det var nyt"
 - Grøn = "Dette forstod jeg måske, men er stadig usikker på"
 - Gul = "Dette forstod jeg slet ikke"

Aktiviteten Trin-for-trin

1. Eleverne vælger max 2 post-its. De skriver eller tegner, hvad de har lært/ikke lært, og hvad de tager med sig fra aktiviteten (fx ideer, tanker, spørgsmål, viden etc.)
2. Alle post-its noter sættes fast på træets grene.
3. Tal om fordelingen af farver på træet, og om hvad eleverne har lagt mest vægt på. Brug et par minutter på at gennemgå nogle af svarene.
4. Læreren har nu et overblik over elevernes svar og oplevelser af aktiviteten at arbejde videre med – og evt. at planlægge næste undervisningslektion ud fra.
5. Lad evt. eleverne hjælpe med at beslutte, hvordan man kan fortsætte emnet, og hvad de ønsker at blive klogere på.

Baggrundsinformation

Elevmateriale 1: I am Queen Mary statuen og Fireburn-oprøret i 1878, en kort historisk oversigt

Slaver og kolonier:

En slave er et menneske, der ejes af andre. Slaveejerer kunne sælge, straffe og behandle slaven, som han ville. Gennem næsten hele historien har folk været slaver. De kunne være krigsfanger, bortført eller dømt til at blive slave som straf. I løbet af 1800-tallet blev slaveri forbudt i næsten alle lande i verden. I 1500- og 1600-tallet tog flere europæiske lande territorier uden for Europa og gjorde dem til deres kolonier. Herfra hentede europæiske lande råvarer og produkter, som de ikke selv havde eller fremstillede, eksempelvis kaffe og kakao. Amerika og øerne i Caribien blev kolonier. Det hårde arbejde i kolonierne blev ofte udført af slaver, der blev transporteret fra Afrika til kolonierne. Fra 1600-tallet til 1800-tallet blev mere end 12 millioner afrikanere slaver på denne måde.

De danske øer:

Tre små øer i Caribien, St. Thomas, St. John og St. Croix, var danske kolonier. En guvernør styrede øerne på vegne af kongen. Plantager blev etableret på øerne. Hovedafgrøden var sukkerrør, som blev brugt til produktion af sukker. Kaffe, kakao, bomuld og frugt blev også dyrket. Nogle plantageejere var danske, men de fleste var fra andre lande. Ved slutningen af det 18. århundrede var der mere end 30.000 slaver på øerne. De arbejdede i plantagerne og sukkerfabrikkerne. I 1848 gjorde slaverne på St. Croix oprør og krævede deres frihed. Guvernøren blev tvunget til at bøje sig for deres krav. Men slaverne var plantageejernes ejendom, og de kunne kræve en stor erstatning fra den danske regering. Guvernøren bad en komité af plantageejere om at udarbejde regler for de tidligere slavers arbejdsforhold. Reglerne var udelukkende til fordel for plantageejerne. De nu frie plantagearbejdere som før var slaver, skulle ubetinget adlyde slaveejerne, og de skulle arbejde lige så hårdt og længe som da de var slaver. Lønningerne var lave, så mange måtte leve i større fattigdom, end da de var slaver.

Fireburn-oprøret:

Plantagearbejderne forsøgte forgæves at få ændret reglerne. Vrede og utilfredshed voksede, og i 1878 gjorde plantagearbejderne på St. Croix oprør. Det blev kaldt Fireburn-oprøret, fordi oprørerne satte ild til byen Frederiksted. Sukkermøller, lagre og plantager blev også brændt. Plantageejerne og soldaterne slog oprøret brutalt ned. De dræbte mindst 50 oprørere. Nogle hævder endda, at 250 blev dræbt. To soldater og en plantageejer mistede livet. Efter Fireburn-oprøret blev strenge arbejdsregler afskaffet, og forholdene for plantagearbejderne forbedret.

Umiddelbart efter oprøret blev 12 personer dømt til døden og skudt. Yderligere 39 blev dømt til døden og sendt til København. Her blev dommene for de fleste omstødt til fængsel. Kvinder havde været i spidsen for oprøret, især tre kvinder. De blev kaldt "Queens of Fireburn". En af dem var Mary Thomas. Hun blev dømt til døden, men dommen blev omstødt til livsvarigt fængsel. I 1887 blev hun sendt tilbage til St. Croix for at afsone resten af sin straf. Mary Thomas blev et symbol på modstand mod undertrykkelse. Hun døde i 1905. I 1917 solgte Danmark de tre øer til USA. Dette skete efter, at et flertal i Danmark havde stemt 'ja' til salget. Folkene på øerne fik ikke lov til at deltage i afstemningen.

Viden og diskussion af historiske kilder

Elevmateriale 2: I am Queen Mary statuen og Fireburn-oprøret i 1878

Opgave 1 (i grupper):

- 1. Læs kilde 1 og svar derefter på spørgsmålene:
- 2. Hvilke rettigheder og forpligtelser var der for både plantagearbejderen og plantageejereren? Find eksempler i teksten.
- 3. Diskuter årsagerne til, at det tog 30 år for plantagearbejderne at gøre oprør mod reglerne.

Kilde 1:

Sprogligt tilpassede uddrag om reglerne for plantagearbejde indført efter frigørelsen af slaverne i 1848.

” Ingen arbejder må selv bestemme, hvilket arbejde han vil udføre. Han må ikke nægte at udføre det arbejde, han er tildelt. [...] Arbejdsdagene skal være som før, kun 5 dage om ugen. [...] Plantagearbejdet begynder med solopgang og slutter med solnedgang. Der vil være en times frokostpause og to middagspauser fra 12 til 14. [...] Arbejdere, der angriber lederen af arbejdet på plantagen, eller går sammen om at forsinke eller stoppe arbejdet, eller som bliver væk fra arbejdet, skal straffes efter loven. [...] Ingen arbejder må uden ejerens eller tilsynsførernes tilladelse tage træ, urter, frugter eller noget andet, der tilhører plantagen. Han må heller ikke tage noget fra andre plantager, såsom at stjæle sukkerrør eller trækul [...].

Opgave 2 (i grupper fortsat):

- 1. Læs kilde 2 og beskriv for hinanden, hvilke handlinger der foregår.
- 2. Diskuter, hvad der ville være anderledes, hvis kilden var blevet skrevet af en af oprørerne.

Kilde 2:

Sprogligt redigeret og justeret uddrag af en beretning skrevet af en løjtnant om undertrykkelsen af oprøret på St. Croix i 1878.

” I natten mellem 1. og 2. oktober kom der ordrer til militæret om at sende en patrulje så hurtigt som muligt til Frederiksted, hvor [...] uro var brudt ud blandt negrene. Jeg blev beordret til at lede patruljen, som bestod af 6 ryttere og 18 fodfolk på to vogne. [...] Jeg skulle forsøge at hjælpe fortet i Frederiksted, hvor politiet var belejret. Fra Kingshill så vi ild i retning af Frederiksted [...] og jo nærmere vi kom, desto klarere blev det for os, at hele byen brændte. I udkanten af byen hørte vi en enorm larm og skrig blandet med lyden af konkylier og sprængning af rom- og petroleumstønder. Det blev daggry. Jeg flyttede fodfolkene frem, gjorde klar til at skyde, og rytterne fulgte efter. De havde ordrer om at bringe oprørerne ned. Der var flere negre langs vejen, men de forsvandt ind i sukkerfelterne. Vi gik ind i fortet uden modstand og besatte det. Negrene samlede sig udenfor, og vi rykkede ud med fodsoldaterne og skød på dem. Vi gik derefter ind i byen og skød i gaderne, hvor vi havde lejlighed til det. Negrene blev drevet ud, men samlede sig hele dagen i grupper på 3-500 mænd. [...] I de følgende dage blev 3-400 fanger bragt ind. Som en afskrækkelse blev de mest aktive negre dømt til døden og skudt.”

Kilde: Lauridsen, U. (2016). Fra Dansk Vestindien til Ribe – i min farfars fotospor. Forlaget A. Rasmussens Bogtrykkeri.

Opgave 3 (i grupper):

- 1. Læs og lyt til kilde 3.
- 2. Hvad fortæller folkesangen os om Queen Mary og oprøret?
- 3. Overvej, hvorfor sangen stadig synges.

Kilde 3: Denne folkesang fra omkring 1880 om oprørslederen Mary Thomas synges stadig i de tidligere danske kolonier, som i dag kaldes De Amerikanske Jomfruøer. Lyt til Gladys A. Abraham Elementary School Cultural Choir. [Gå til link](#)

” Queen Mary, oh where you gon’ go burn?
Queen Mary oh where you gon’ go burn?
Don’t ask me nothin’ at all. Just give me the match and oil.
Bassin*) Jailhouse, ah there the money there.
Don’t ask me nothin’ at all. Just give me the match and oil.
Bassin Jailhouse, ah there the money there.
Queen Mary, oh where you gon’ go burn?
Queen Mary, oh where you gon’ go burn?
Don’t ask me nothin’ at all. Just give me the match and trash.
Bassin Jailhouse, ah there the money there.
Don’t ask me nothin’ at all. Just give me the match and trash.
Bassin Jailhouse, ah there the money there.
We gon’ burn Bassin come down,
and when we reach the factory, we’ll burn am level down.

**) Bassin = fransk ord for havn.*

Forskellige statuer

Elevmateriale 3: I am Queen Mary statuen og Fireburn-oprøret i 1878

Opgave (i grupper):

- 1. Diskutér førstehåndsindtrykket af de to statuer på billede 1 og 2 nedenfor. Beskriv hvad I ser – og husk det, I har hørt forinden.
- 2. Find og forklar forskellene og lighederne på de to statuer.
- 3. Sammenlign statuerne med billede 3.
- 4. Hvilken af statuerne synes I bedst repræsenterer Mary Thomas og Fireburn-oprøret?

Billede 1:

Statuen "I am Queen Mary" er lavet af kunstnerne La Vaughn Belle og Jeannette Ehlers. I 2020 blev statuen rejst ved det Vestindiske lager i København, hvor varerne fra de danske kolonier blev opbevaret. I hendes højre hånd har hun et sukkerrørshøstværktøj, og i hendes venstre hånd holder hun en fakkelt. Soklen er lavet af sten fra St. Croix.

Foto: Kasper Månsson. Kilde: Ritzau Scanpix. Billede-id: 20190122-214415-7

Foto: Christian Lindgren. Kilde: Ritzau Scanpix. Billede-id: 20190612-164053-1

Billede 2:

På den tidligere danske koloni, St. Thomas er der en statue af the Three Queen of Fireburn i 1878. Den viser Mary Thomas, Axeline Elizabeth Salomon og Mathilde Mcbean.

Billedets rettigheder tilhører: Wikimedia Commons. [Link til billedet](#)

Billede 3:

Billet viser en rebel fra St. Croix ved oprøret i 1878.

Den er tegnet af Ch. E. Taylor og hedder "Sideblade fra Dansk Vestindien".

Billedet er fra 1888.

Billedets rettigheder tilhører: Nationalmuseet.dk. [Link til billedet](#)

Baggrundsoplysninger om I am Queen Mary statuen

I 2018 skabte kunstnerne La Vaughn Belle og Jeannette Ehlers statuen 'I Am Queen Mary'. Monumentet hædrer Mary Thomas, en af de tre kvindelige ledere af Fireburn-oprøret i 1878, et oprør mod det danske kolonistyre på den caribiske ø Sankt Croix.

Monumentet blev afsløret under fejringen af 100-året for salget af Dansk Vestindien til USA. I første omgang blev statuen lavet af et letvægtsmateriale og placeret midlertidigt uden for et tidligere vestindisk pakhuis i København. Efter flere års kampagne gik den danske regering i 2020 med til at udstille statuen permanent. Under en storm i december 2020 blev statuen uopretteligt beskadiget. I august 2021 begyndte en indsamlingskampagne for at støbe statuen i bronze og udstille den og en tvillingeversion i København og på Sankt Croix.

[Se I øvrigt mere her](#)